

THE RELATIONSHIP BETWEEN CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY AND FINANCIAL PERFORMANCE IN THE BANKING SECTOR: THE CASE OF TURKEY

Fahrettin PALA¹

Abstract

Especially for the developing country Turkey, the banking sector, which is one of the major components of the financial markets, has special importance since the capital markets have not deepened enough. Based on this, the study aims to examine the effect of Banks' Corporate Social Responsibilities on their accounting-based financial performances within the scope of stakeholder theory. For this purpose, the research data were obtained from the 11-period financial and annual reports published by the Public Disclosure Platform (KAP) of 10 banks operating in the BIST between 2010-2020. The data of the Gross Domestic Product (GDP) Growth Rate variable, which is one of the macroeconomic control variables, was obtained from the world bank database. In the study, the panel regression method was applied to determine the relationship between the financial performance of banks and CSR. According to the results of the analysis, no statistically significant relationship was found between CSR and financial performance indicators Assets Profitability Ratio (ROA) and Net Interest Margin (NIM), while a significant and negative relationship was found between CSR and Return on Equity (ROE). In addition, when the relationship between CSR dimensions and financial performance was examined, no statistically significant relationship could be found between any of the CSR dimensions (dividend payment rate, personnel expense ratio, interest payment rate, tax rate, and public welfare donation rate) and ROA and NIM. While the personnel expense ratio and tax rate, which are among the CSR dimensions, have a statistically significant and negative effect on ROE, it has been determined that they have a positive and significant effect on the public welfare donation rate. In particular, a 1% increase in the public welfare donation rate increases ROE by approximately 48%. According to this result, it can be said that banks should give more priority to social responsibility projects with social content to increase their financial performance more.

Article History:

Date submitted:
1 September 2021
Date accepted:
2 December 2021

Jel Codes:

G21, G30

Keywords:

Banking Sector,
Corporate Social
Responsibility,
Financial
Performance, Panel
Data Analysis.

Suggested Citation: Pala, F. (2022). The Relationship Between Corporate Social Responsibility and Financial Performance in the Banking Sector: The Case of Turkey. *Cumhuriyet University Journal of Economics and Administrative Sciences*, 23(1), 49-78.

¹ Asst. Prof. Dr, Gümüşhane University, Kelkit Aydın Doğan Vocational School, Accounting and Tax Department, fahrettinpala@gumushane.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9565-8638

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Fahrettin PALA¹

Öz

Özellikle gelişmekte olan ülke Türkiye açısından sermaye piyasaları yeterince derinleşmediği için finansal piyasaların önemli bileşenlerinden olan bankacılık sektörü ayrı bir önem arz etmektedir. Bu önemden hareketle çalışmanın amacı, Bankaların Kurumsal Sosyal Sorumluluklarının muhasebe temelli finansal performansları üzerindeki etkisini paydaş teorisi kapsamında incelemektir. Bu amaca yönelik olarak araştırmanın verileri, BIST'te 2010-2020 yılları arasında faaliyet gösteren 10 bankanın Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) bünyesinde yayımlanmış oldukları 11 dönemlik finansal ve faaliyet raporlarından elde edilmiştir. Makroekonomik kontrol değişkenlerden Gayrisafi Yurtiçi Hasıla Büyüme Oranı (GSYİHBO) değişkenine ait veriler ise dünya bankası veri tabanından elde edilmiştir. Çalışmada bankaların finansal performansı ile KSS arasındaki ilişkinin belirlenmesi için panel regresyon yöntemi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre KSS ile finansal performans göstergelerinden Aktif Karlılık Oranı (ROA) ve Net Faiz Marjı (NIM) arasında istatistiki olarak anlamlı herhangi bir ilişki tespit edilememişken, KSS ile Özkaynak Karlılığı (ROE) arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca KSS boyutları ile finansal performans arasındaki ilişki incelendiğinde, KSS boyutlarından hiç birisi (temettü ödeme oranı, personel gider oranı, faiz ödeme oranı, vergi oranı ve kamu refahı bağış oranı) ile ROA ve NIM arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. KSS boyutlarından personel gider oranı ile vergi oranının ROE üzerinde istatistiki olarak anlamlı ve negatif yönde etkisi varken, kamu refahı bağış oranında pozitif ve anlamlı etkisi olduğu tespit edilmiştir. Özellikle kamu refahı bağış oranındaki %1'lik bir artış ROE'yi yaklaşık %48 artırmaktadır. Bu sonuca göre, bankalar finansal performanslarını daha fazla artırmaları için toplumsal içerikli sosyal sorumluluk projelerine daha fazla önem vermeleri gerektiği söylenebilir.

Makale Geçmişi:

İtilen Tarih:

1 Eylül 2021

Kabul Tarihi:

2 Aralık 2021

Jel Kodları:

G21, G30

Anahtar Kelimeler:

Bankacılık Sektörü,
Kurumsal Sosyal
Sorumluluk, Finansal
Performans, Panel
Veri Analizi.

Önerilen Alıntı: Pala F. (2022). Bankacılık Sektöründe Kurumsal Sosyal Sorumluluk ile Finansal Performans Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(1), 49-78.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, Kelkit Aydın Doğan Meslek Yüksek Okulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü, fahrettinpala@gumushane.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9565-8638

1.GİRİŞ

Son yıllarda kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) kavramı, hem işletme yönetimi tarafından hem de akademik çevre tarafından büyük ilgi görmeye başlamıştır. Bu ilginin nedeni, performans iyileştirmenin işletmeler açısından proaktif yönetim uygulamalarının uygulanıp uygulanamayacağına belirlenmesinde önemli bir husus olmasıdır (Zhu vd., 2016: 417). Bu husus özellikle işletme yönetimi tarafından KSS'ye olan ilgiyi artırmıştır. Bu ilgi neticesinde literatürde KSS ile firma finansal performansı arasındaki ilişkiyi araştıran çok sayıda çalışma mevcuttur. Bu çalışmalardan bazılarının (Zhou vd. 2021; Batae vd. 2021; Lee vd., 2013; Wu ve Shen, 2013) araştırmaları sonucunda KSS'nin firma performansı üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkisini destekleyen iki tamamen zıt sonucun olduğu tespit edilmiştir (Zhou; 2021). KSS ile ilgili yapılan çalışmaların birçoğunda finansal olmayan işletmelere odaklanılmıştır. Özellikle finansal sistemin ana aktörlerinden olan bankalar üzerinde nispeten daha az çalışmanın yapılmış olması bu çalışmanın yapılmasında etkili olmuştur.

Bankalar küresel ekonomide müşteri güveni, itibar ve karlılık arayan önemli aktörlerdir (Batae vd. 2021: 1). Özellikle gelişmekte olan ülke Türkiye açısından sermaye piyasaları yeterince derinleşmediği için finansal piyasaların önemli bileşenlerinden olan bankacılık sektörü ayrı bir önem arz etmektedir. Bankalar yapısal özelliklerinden dolayı ekonominin yönünü etkileyebilme ve belirleyebilme potansiyeline sahip kurumlardır. Bankalar piyasada fon arz edenler ile fon talep edenlerin bir araya gelmelerine aracılık ederek reel sektörün ve hane halkının ihtiyaçlarına cevap vermektedirler (Kabakcı ve Bilgin Sarı, 2019: 371). Gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda olduğu gibi Türkiye'de de finans sektörünü bankacılık sektörü domine etmektedir. Bundan dolayı finans sektöründe meydana gelen bir gelişme ve büyüme ülke ekonomisinin gelişmesine ve büyümesine neden olabileceğinden dolayı, finansal sektörde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için bankacılık sektörüne öncelik verilmelidir. Aynı şekilde bankacılık sektörünün etkin ve verimli bir şekilde faaliyetlerini sürdürmesi ülke ekonomisinin büyüme ve gelişimi açısından diğer sektörlerden daha önemlidir (Özcan, 2021).

Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler açısından finansal sistemin ana aktörlerinden olan Bankacılık sektörünün ülke ekonomisi açısından çok önemli olması ve her geçen gün sektörün büyümesi ile birlikte sosyal sorumluluk projelerinin ön plana çıkması gibi nedenler bu çalışmanın motivasyon kaynağını oluşturmuştur. Yine bankalar üzerinde KSS ile ilgili çalışmaların nispeten az olması, KSS'nin banka finansal performansı üzerindeki etkisinin daha fazla araştırılması gerçeğini ortaya koymaktadır. Tüm bu sorunlara açıklık getirebilmek ve literatüre bu anlamda katkı sağlamak amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, Bankacılık sektöründe KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi paydaş teorisi kapsamında incelemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde giriş kısmı açıklandıktan sonra ikinci bölümde bankacılık sektöründen ve kurumsal sosyal sorumluluk kavramlarından bahsedilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde ulusal ve uluslararası literatür taraması yapılarak güncel çalışmalar özetlenmiştir. Dördüncü bölümde araştırmanın metodoloji ve bulgular kısmı açıklandıktan sonra beşinci ve son bölümde sonuç ve değerlendirme kısmı verilerek çalışma tamamlanmıştır.

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

2.TÜRKİYE'DE BANKACILIK SEKTÖRÜ VE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK

1980'lerin ilk dönemlerinden itibaren serbestleşme politikalarının uygulanmasıyla birlikte Türk bankacılık sistemine giriş fırsatları da genişlemiştir. Benzer şekilde Türk bankacılık sektörü dünya finansal piyasalarıyla bütünleşme içerisine girmesi sonucunda hizmet çeşitliliği de artmıştır. Bu gelişmeler yaşanırken, Türk bankacılık sisteminde özkaynak yetersizliği, aktif kalitesinin düşüklüğü, iç kontrol sistemlerinin yetersiz olması gibi yapısal sorunlardan dolayı bankalar asli görevlerini yerine getirmekten uzaklaşmışlardır. 2000'li yıllara gelindiğinde ise bankacılık sisteminin yapısından kaynaklanan sorunlara ek olarak ekonomide yaşanan istikrarsızlık Türk bankacılık sektörünün ciddi bir krizin içerisine girmesine neden olmuştur (Taşkın, 2011: 290).

Türk bankacılık sektörü 2001 Şubat krizinde çok ciddi bir sınav verdikten sonra 2002 yılında bankacılık sisteminde yaşanan yeniden yapılandırma çalışmalarından itibaren büyümeye başlamış ve bu büyüme kesintisiz olarak 2005 yılının mayıs ayına kadar devam etmiştir. 2005 Mayıs ayında finansal piyasalarda yaşanan dalgalanmalar sonucu bankaların büyüme hızları yavaşlatmıştır. Ancak kısa sürede yeniden toparlama eğilimine giren Türk bankacılık sektörü, 2006 yılından itibaren büyümesine devam etmiştir. 2008 yılında ABD'de ortaya çıkan finansal kriz, birçok ülkeyi etkisi altına alarak çok sayıda bankanın iflas ederek kapanmasına veya zor günler geçirmesine neden olurken, Türk bankacılık sektöründe sermaye yeterliliğinde ve karlılık oranlarında olumlu gelişmeler yaşanmıştır (Taşkın, 2011: 291). Bu durum Türk bankacılık sektörünün 2008 krizinden önemli ölçüde etkilenmediğini gösterir.

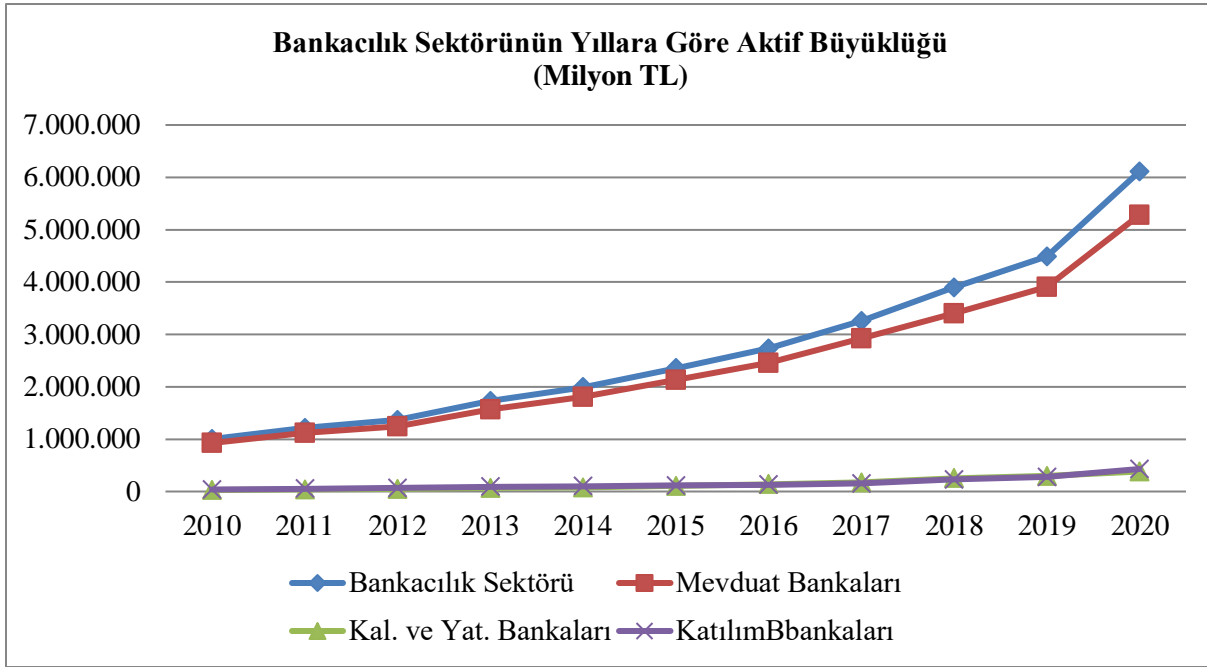
2018 yılının başından itibaren gelişmiş ülkelerin merkez bankalarında yaşanan politika değişiklikleri gelişmekte olan ülkeler üzerinde olumsuz etkiler doğurmuştur. Bu olumsuz etkiler doğal olarak 2018 Ağustos ayında Türk bankacılık sektöründe de dalgalanmaların yaşanmasına neden olmuştur (Sezal, 2020: 26). Özellikle Türk parası dolar karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğramıştır. 2018 yılında yaşanan bu krizin etkileri devam ederken yaşanan iç ve dış kaynaklı belirsizliklerden dolayı bankacılık sektörü 2019 yılında da sıkıntılı süreçler yaşamıştır. 2019 yılında Türk bankacılık sektöründe aktif büyüklüğü ve kredi hacimlerinde daralmalar meydana gelmiştir. Bankacılık sektörünün özkaynakları büyürken karlılıkları da ciddi oranlarda azalmıştır (KPMG, 2020).

Türk bankacılık sektörü açısından 2018 krizinin etkileri devam ederken, 2019 Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde başlayan ve kısa sürede dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını tüm dünyada olduğu gibi Türkiye piyasalarını da etkilemiştir. Özellikle bu süreçte salgının ekonomik etkilerini en aza indirme çabalarına yönelik uygulamalarda bankacılık sektörü çok önemli bir görev üstelenmiştir. Sektör salgınla mücadelede tüm imkânlarını seferber etmiştir. Ekonomik daralmayı en aza indire bilmek için kredi programları ve paketleri başlatılmıştır. Şirket ve bireylerin acil nakit ihtiyaçlarına uygun yeni imkânlar sağlanmıştır. Türk lirası kredi hacmi kısa sürede artmıştır. Kredi arzındaki artışlar ve TL'nin değer kaybetmesi bankacılık sektöründe toplam bilanço genişlemesini hızlandırmıştır. Kamunun artan borçlanma ihtiyaçları büyük oranda bankalar tarafından finanse edilmiştir (TBB, 2021).

Tüm bu olumsuz gelişmelere rağmen Türkiye'de 2021 yılının ilk yarısı itibariyle toplam banka sayısı 55'tir. Bunlardan 34'ü mevduat bankası, 15'i yatırım ve kalkınma bankası, 6'sı ise katılım bankasıdır. Mevduat bankalarından 3'ü kamu sermayeli, 8'i özel sermayeli, 21'i yabancı sermayeli ve 2'si de tasarruf mevduatı sigorta fonuna devredilen mevduat bankalarıdır. Türk bankacılık sisteminde toplam şube sayısı 9.900 adet olup bunlardan 9.828 tanesi yurt içi şubeden,

72 tanesi ise yurt dışı şubeden oluşmaktadır. Kamusal sermayeli mevduat bankalarına ait yurt içi şube sayısı 3.672 iken yurt dışı şube sayısı 34'tür. Özel sermayeli mevduat bankalarına ait yurt içi şube sayısı 3.589 iken yurt dışı şube sayısı 28'dir. Tasarruf mevduat fonuna devredilen mevduat bankalarına ait yurt içi şube sayısı 2'dir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarına ait yurt içi şube sayısı 2.498 iken yurt dışı şube sayısı 10'dur. Kalkınma ve yatırım bankalarına ait yurt içi şube sayısı 67'dir (TBB, 2021). Borsa İstanbul A.Ş.'ye (BIST) kayıtlı banka sayısı ise 12'dir.

Finansal piyasaların önemli bileşenlerinden olan bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü her geçen gün daha da artmaktadır. Bankacılık sektörünün 2010-2020 yılları arasındaki aktif büyüklüğü Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1: Bankacılık Sektörünün Yıllara Göre Aktif Büyüklüğü

Kaynak: TBB (Türkiye Bankalar Birliği)

Şekil 1'de bankacılık sektöründe faaliyet gösteren; mevduat bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları, katılım bankaları ile sektörün 2010-2020 yılları arasındaki aktif büyüklükleri verilmiştir. Şekil 1 incelendiğinde sektörün 2010 yılındaki aktif büyüklüğü 1.006.668 milyon TL iken 2020 yılına gelindiğinde bu değer 6.106.442 milyon TL'ye ulaşmıştır. Başka bir ifadeyle sektörün aktif büyüklüğü yaklaşık 6,1 kat daha artmıştır. Mevduat bankalarının aktif büyüklüğü incelendiğinde 2010 yılında 932.371 milyon TL olan aktif büyüklüğü 2020 yılına gelindiğinde 5.281.462 milyon TL'ye ulaşmıştır. Başka bir ifadeyle mevduat bankalarının aktif büyüklüğü yaklaşık 5,7 kat daha artmıştır. Kalkınma ve yatırım bankalarının aktif büyüklüğü incelendiğinde 2010 yılında 30.958 milyon TL olan aktif büyüklüğü 2020 yılına gelindiğinde 387.834 milyon TL'ye ulaşmıştır. Başka bir ifadeyle kalkınma ve yatırım bankalarının aktif büyüklüğü yaklaşık 12,53 kat daha artmıştır. Katılım bankalarının aktif büyüklüğü incelendiğinde 2010 yılında 43.339 milyon TL olan aktif büyüklüğü 2020 yılına gelindiğinde 437.146 milyon TL'ye ulaşmıştır. Başka bir ifadeyle kalkınma ve yatırım bankalarının aktif büyüklüğü yaklaşık 10,1 kat daha artmıştır. Sektör içerisinde aktif büyüklüğü en fazla artan bankacılık grubu 12,53 katla kalkınma ve yatırım bankaları olmuştur.

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) kavramının uzun ve çeşitli bir geçmişi vardır. İş dünyasının yüzyıllardır topluma duyduğu ilginin izlerini sürmek mümkündür. Bununla birlikte sosyal sorumluluk üzerine resmi çalışmalar büyük ölçüde 20. yüzyılın, özellikle de son 50 yılın ürünüdür. Ayrıca, tüm dünyada (çoğunlukla gelişmiş ülkelerde) KSS düşüncesinin ayak izlerini görmek mümkün olsa da, resmi çalışmalar oldukça büyük bir literatür birikiminin olduğu Amerika Birleşik Devletleri'nde en belirgin olmuştur. KSS'nin vicdanlı iş insanı tarafından kabul edilebilmesi için, tüm iş sorumluluklarını kucaklayacak şekilde çerçevelenmelidir. KSS'yi toplam dört tür sosyal sorumluluğun oluşturduğu öne sürülmektedir ki bunlar; ekonomik, yasal, etik ve hayırseverliktir. Elbette tüm bu tür sorumluluklar bir ölçüde her zaman var olmuştur, ancak etik ve hayırseverlik işlevleri ancak son yıllarda önemli bir yer edinmiştir (Carroll, 1999).

KSS ile ilgili literatürde çok sayıda farklı tanımlamalar mevcut olmasına rağmen Wood'un (1991) yapmış olduğu tanımlama genel bir tanımlamadır. Buna göre; KSS, genel olarak kuruluşların paydaşlarının ihtiyaçlarına cevap vermesi olarak tanımlanmıştır. Wood'un (1991) modeli, Carroll (1979) ve Wartick ve Cochran'ın (1985) önceki sürümlerinden çok daha kapsamlıydı ve önceki modellerle tutarlı olan ancak önceki modellerin açıkça ele almadığı konuları ortaya koymuştur. Wood'un (1991) modelinde önemli bir vurgu, sonuçlar veya performans üzerine yapılmıştır. Daha önceki modellerde sonuçlar veya performans örtük olmasına rağmen, Wood bu noktayı daha açık hale getirerek anlamlı bir katkı sağlamıştır (Carroll, 1999).

Banka açısından sosyal sorumluluk ise, toplumun daha geniş kesimleri için finansal katılım, sivil toplum kuruluşlarının finansmanı, etik yatırım fonları, müşteriler için risk uzmanlığı, düşük maliyetli e-ödemeler ve nüfus için finansal eğitim anlamına gelmektedir. Çalışmada kurumsal sosyal sorumluluğu etkileyen faktörler Zhou vd.'nin (2021) çalışmalarından yararlanılarak uyarlanmıştır. Bunlar paydaş teorisine göre, beş kategoriye ayrılmaktadır. Hissedarlar, çalışanlar, mevduat sahipleri, hükümet ve toplumu içerir. Bankanın sosyal sorumluluğunu etkileyen faktörler ve kullanılan farklı göstergeler Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1: Banka Sosyal Sorumluluğunu Etkileyen Faktörler

Menfaat Sahibi	Değişken
Hissedar	Temettü Ödeme Oranı
Personel	Personel Gider Oranı
Mevduat Sahibi	Faiz Ödeme Oranı
Hükümet	Vergi Oranı
Toplum	Kamu Refahı Bağış Oranı

Kaynak: (Zhou vd., 2021)

3.LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi araştıran çok sayıda çalışma olmasına rağmen ortak bir görüş birliği sağlanamamıştır. Var olan çalışmalarda hem olumlu hem de olumsuz etkiyi destekleyen iki tamamen karşıt görüş olduğu tespit edilmiştir (Zhou vd., 2021: 1). Bu doğrultuda literatürde mevcut olan ulusal ve uluslararası çalışmalardan bazıları özet şeklinde aşağıda açıklanmıştır.

Fourati ve Dammak (2021) çalışmalarında, 2009-2016 döneminde Avrupa, Asya, Afrika, Güney ve Kuzey Amerika'da bulunan 25 ülkeden seçilen 3274 firma için KSS'nin kurumsal finansal performansı üzerindeki hem doğrudan hem de dolaylı etkisini incelemiştirlerdir. Çalışma sonucunda, KSS'nin kurumsal finansal performans üzerinde olumlu ve doğrudan bir etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca kurumsal itibarın KSS ile kurumsal finansal performans arasındaki ilişkiyi aracılık ettiğini de tespit etmişlerdir.

Sharma vd. (2021) çalışmalarında, Hindistan'da faaliyet gösteren seçilmiş 10 imalat ve hizmet sektörü şirketinin 2008-2017 yılları arasındaki verilerinden yararlanarak KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi incelemiştirlerdir. Çalışma sonucunda, imalat sektörü şirketleri için KSS ile finansal performans göstergelerinden aktif karlılığı (ROA), özkaynak karlılığı (ROE) ve kullanılan sermaye getirisi (ROCE) arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca hizmet sektörü şirketleri için de KSS ile ROE, ROA ve ROCE ile de pozitif yönlü bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sonuçlara göre imalat sektörü firmalarının KSS puanı ile finansal performansı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirtmişlerdir.

Devie vd. (2020) çalışmalarında, doğal kaynaklar sektöründe faaliyet gösteren 40 Endonezyalı firma için, 2008-2016 yılları arasındaki verilerden yararlanarak KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi kısmi en küçük kareler yöntemiyle incelemiştirlerdir. Çalışma sonucunda, KSS'nin hem doğrudan hem de dolaylı olarak uzun vadede kurumsal finansal performans üzerinde etkili olduğunu tespit etmişlerdir.

Kaur ve Singh (2020) çalışmalarında, Hindistan BT-500 endeksinde kayıtlı çelik endüstrisinde faaliyet gösteren ve piyasa değeri en yüksek olan ilk 40 şirketin 2004-2018 yılları arasındaki verilerinden yararlanarak KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi panel regresyon analizi, MANOVA ve ANOVA testleri ile incelemiştirlerdir. KSS'nin Hindistan çelik endüstrisinin finansal performansı (FP) üzerindeki etkisini katma değer (VAM), karlılık (PM), pazar (MM) ve büyüme önlemleri (GM) açısından incelemiştirlerdir. Çalışma sonucunda, KSS'nin VAM, PM ve GM açısından FP üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ve dolayısıyla KSS'ye daha fazla yatırımın hissedarlar için zenginlik yaratacağını, karlılığı ve satışları artıracığını tespit etmişlerdir. Ayrıca, bu çalışma sonuçları KSS ile MM arasında belirgin bir ilişki olmadığını da ortaya koymuştur.

Akben Selçuk (2019), BİST (100) endeksinde yer alan finansal olmayan halka açık firmaların 2014-2018 yılları arasındaki verilerinden yararlanarak KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonucunda, KSS ile finansal performans arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Myšková ve Hájek (2019) çalışmalarında, 2014 yılında borsaya kayıtlı toplam 1380 ABD şirketi için KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi incelemiştirlerdir. Çalışma sonucunda, olumlu finansal performansa sahip şirketlerin KSS alanlarına daha çok önem verdiklerini tespit etmişlerdir.

Maqbool ve Zameer (2018) çalışmalarında, Bombay borsasında (BSE) listelenen 28 Hintli ticari bankanın 2007-2016 yılları arasındaki 10 yıllık verilerinden yararlanarak, kurumsal sosyal sorumluluk ve finansal performans arasındaki ilişkiyi incelemiştirlerdir. Çalışma sonucunda, KSS'nin Hint bankalarının finansal performansı üzerinde olumlu etkisi olduğunu tespit etmişlerdir.

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Platonova vd. (2018), Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) bölgesindeki İslami bankalar için 2000-2004 yılları arasındaki verilerden yararlanarak, KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, KİK bölgesindeki İslami bankaların KSS'si ile finansal performansı arasında pozitif ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Sonuçlar ayrıca, KSS ile KİK İslami bankalarının gelecekteki finansal performansı arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Sanchez vd. (2017) çalışmalarında, çoğu krizden önemli ölçüde etkilenen 22 ülkedeki 154 finansal kuruluşun 2005-2010 yılları arasındaki verilerinden yararlanarak dört KSS boyutunun kurumsal finansal performans üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, daha iyi çalışan ilişkileri ve kurumsal yönetime sahip bankaların daha iyi kurumsal finansal performansa sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca ürün sorumluluğu boyutunun kurumsal finansal performansı olumlu etkilemediğini de tespit etmişlerdir. Yine, kriz sırasında toplumla daha iyi ilişkilerin yatırımcılar tarafından olumlu değerlendirilebileceğine ve bunun da kurumsal finansal performansı artırdığına dair kanıtlar bulduklarını da ifade etmişlerdir.

Kaya ve Yazan (2017) çalışmalarında BİST'te işlem gören 81 sanayi işletmesinin 2005-2012 yılları arasındaki verilerinden yararlanarak KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda KSS ile finansal performans arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varmışlardır.

Madorran ve Garcia (2016) çalışmalarında, muhasebe ve finansal özellikleri nedeniyle finans sektörü firmaları hariç IBEX 35 borsa endeksinde kayıtlı İspanyol firmalarının 2003-2010 yılları arasındaki verilerden yararlanarak KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi Genelleştirilmiş Moment Yöntemi (GMM) ile incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, kurumsal sosyal sorumluluk ile finansal performans arasında açık bir ilişki olmadığını tespit etmişlerdir.

Fabac vd. (2016) çalışmalarında, Zagreb Menkul Kıymetler Borsasında 2015 Eylül ayı itibarıyla işlem göre 10 şirketin KSS'si ile finansal performansı arasındaki ilişkiyi regresyon analizi yöntemiyle incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, Hırvat şirketlerinin genel KSS göstergesi ile ROE ve ROA mali göstergeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmişlerdir.

Fernandez (2016) çalışmasında, 2009 yılında Madrid Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören 121 İspanyol şirketin verilerinden yararlanarak KSS ile finansal performans arasındaki çift yönlü ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonucunda, her iki yönde de pozitif yönlü ilişkiler olduğunu, yani KSS'ye ağırlık veren firmaların kârlı olduğu ve kârlı olanında KSS'ye ağırlık verdiğini tespit etmiştir.

Elouidani ve Zoubir (2015) çalışmalarında, Fas Kazablanka borsasında 2007-2010 yılları arasında işlem gören 20 firmanın KSS'si ile finansal performansları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, KSS'nin finansal performans üzerinde olumsuz ve önemli bir etkisi olduğunu tespit etmişlerdir.

Hafız (2015) çalışmasında, Mısırda Ulusal ticari, Uluslararası ve İslami bankalar altında kategorize edilen 34 bankanın 2005-2013 yılları arasındaki verilerinden yararlanarak KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, KSS'nin finansal performansı temsil eden ROA ile arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememişken, ROE ve NIM üzerinde ise anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Hirigoyen ve Poulain-Rehm (2015) çalışmalarında, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ve Asya-Pasifik bölgesinde listelenen 329 şirketin 2009-2010 yılları arasındaki verilerinden yararlanarak KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi doğrusal regresyon analizi ve Granger nedensellik testi ile incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, daha fazla sosyal sorumluluğun sadece daha iyi finansal performansla sonuçlanmadığını, aynı zamanda finansal performansın kurumsal sosyal sorumluluğu olumsuz etkilediğini tespit etmişlerdir.

Asfaw vd. (2015) çalışmalarında, Etiyopya'nın Tigray Bölgesel Eyaletinde faaliyet gösteren 34 özel imalat firması için KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, KSS'nin daha iyi finansal performansla pozitif ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir.

Ahamed vd. (2014) çalışmalarında, Malezya'da faaliyet gösteren 3 firmanın 2007-2011 yılları arasındaki verilerinden yararlanarak KSS ile kurumsal finansal performans arasındaki ilişkiyi regresyon analizi ile incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, KSS ile kurumsal finansal performans arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

Barnett ve Salomon (2012) çalışmalarının sonucunda, KSS ile kurumsal finansal performans arasında U şeklinde bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuşlardır. Çalışma sonuçlarına göre, düşük KSS'ye sahip firmaların orta KSS'ye sahip firmalardan daha yüksek finansal performansa sahip olduklarını, ancak yüksek KSS'ye sahip firmaların ise en yüksek kurumsal performansa sahip olduklarını tespit etmişlerdir.

Poroy Arsoy vd. (2012) çalışmalarında, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Kurumsal Yönetim Endeksi'nde yönetim derecelendirme puanlarına göre sıralanan 28 şirket için KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, KSS'nin daha iyi finansal performansa neden olduğunu tespit etmişlerdir.

Dijken (2007) çalışmasında, KSS'nin hisse senedi getirileri üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışma sonucunda, değer odaklı KSS'ye sahip şirketlerin hisse senetlerinin uzun vadede emsallerinden daha iyi performans gösterdiğini tespit etmiştir.

Brammer vd. (2006) çalışmalarında, Birleşik Krallıkta kurumsal sosyal performans ile hisse senedi getirileri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, sosyal performans göstergesi üzerindeki puanlar ile hisse senedi getirileri arasında negatif ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Ancak bu ilişki firmalar tarafından sunulan zayıf finansal ödülün, çevre ve daha az ölçüde topluluk yönleri üzerindeki iyi sosyal performanslarına atfedilebileceğini gösterdiğini de ifade etmişlerdir.

4. METODOLOJİ VE BULGULAR

4.1. Veri Seti ve Yöntem

Bu çalışmanın amacı, BIST'te 2010-2020 yılları arasında faaliyet gösteren Bankaların Kurumsal Sosyal Sorumluluklarının muhasebe temelli finansal performansları üzerindeki etkisini paydaş teorisi kapsamında incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın verileri Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) (www.kap.gov.tr) bünyesinde yayımlanmış oldukları finansal ve faaliyet raporlarından elde edilmiştir. Yine kontrol değişkenlerden GSYİHBO değişkenine ait veriler ise dünya bankası veri tabanından (<https://data.worldbank.org/country/turkey?locale=tr>) elde edilmiştir. Anılan tarihler arasında BIST'e kayıtlı olan toplam 12 bankadan ikisinin QNB

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Finansbank A.Ş ve Şeker Bank T.A.Ş.’nin anılan dönemlerde özellikle Kamu Refahı Bağış Oranına ait bilgilere ulaşılmadığı için araştırma kapsamından çıkarılmış, geriye kalan ve Tablo 2’de bilgileri verilen 10 banka araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

Tablo 2: Araştırma Kapsamında Yer Alan Bankalara Ait Bilgiler

Sıra	Kod	Şirket Unvanı
1	ALBRK	ALBARAKA TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.
2	AKBNK	AKBANK T.A.Ş.
3	ICB	ICBC TURKEY BANK A.Ş.
4	HALKB	TÜRKİYE HALKBANKASI A.Ş.
5	TIB	TÜRKİYE İŞBANKASI A.Ş.
6	GARAN	TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.
7	KLNMA	TÜRKİYE KALKINMA VE YATIRIM BANKASI A.Ş.
8	TSKB	TÜRKİYE SİNAİ KALKINMA BANKASI A.Ş.
9	TVB	TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.
10	YKB	YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.

Çalışmada BİST’te kayıtlı bankaların özel veya kamu kaynaklı olmasına, faaliyet konusuna bakılmaksızın verisine ulaşılabilen tüm bankalar araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Bunun nedeni Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler açısından finansal sistemin ana aktörlerinden olmaları ve bankacılık sektöründe son zamanlarda sosyal sorumluluk projelerinin ön plana çıkması gibi nedenlerdir. Yine çalışmada sektörel bazlı değerlendirme amaçlandığı için BİST’te kayıtlı verisine ulaşılabilen bankalar çalışma kapsamına dahil edilmiştir.

Araştırma kapsamına dahil olan bankaların mali tablolarından elde edilen kurumsal sosyal sorumluluklarına etki eden değişkenler, finansal performans göstergeleri ve kontrol değişkenlere ait bilgiler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Modellerde Yer Alan Değişkenlere Ait Bilgiler

Değişken Türü	Değişkenler	Kodu	Açıklama
Bağımlı Değişken	Aktif Karlılığı	ROA	Net Kar/Toplam Varlıklar
	Özkaynak Karlılığı	ROE	Net Kar/Toplam Özkaynaklar
	Net Faiz Marjı	NIM	Net Faiz Geliri/Toplam Varlıklar
	Temettü Ödeme Oranı	TÖO	Toplam Temettü Ödenen / Toplam Kar
Bağımsız Değişken	Personel Gider Oranı	PGO	Personel Giderleri / İşletme Geliri
	Faiz Ödeme Oranı	FÖO	Faiz Gideri / İşletme Geliri
	Vergi Oranı	VO	Vergi / İşletme Geliri
	Kamu Refahı Bağış Oranı	KRBO	Kamu Bağışı / İşletme Geliri

	Personel Sayısı	PS	Yıllık İstihdam Edilen Personel
Bankaya Özgü Kontrol Değişkenler	Banka Büyüklüğü	BB	Banka Varlıklarının Logaritması
	Borç Oranı	BO	Toplam Borç / Toplam Aktif
	Borç-Özsermaye Oranı	BÖO	Toplam Borç / Toplam Özsermaye
Makroekonomik Kontrol Değişken	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla Büyüme Oranı	GSYİHBO	Kişi Başına Düşen GSYİH Büyüme Oranı

Tablo 3’de araştırma kapsamında yer alan değişkenlere ilişkin bilgiler özetlenmiştir. Tablo 3’de verilen bağımlı değişkenlerden ROA ve ROE değişkenleri için Batae vd. (2021), Fourati ve Dammak (2021), Madorran ve Garica (2016), Fabac vd. (2016), Asfaw vd. (2015) ve Fernandez (2015) çalışmalarından yararlanılmıştır. NIM değişkeni içinde Göçmen Yağcılar ve Kalaycı (2020) ile Reis vd. (2016) çalışmalarından yararlanılmıştır. Bağımsız değişkenler, Zhou vd. (2021) çalışmalarında kullanmış oldukları değişkenlerden yararlanarak oluşturulmuştur. Kontrol değişkenler literatürde kurumsal sosyal sorumlulukla ilgili yapılan birçok çalışmada (Zhou vd. 2021; Batae vd. 2021) kullanılan değişkenlerden uyarlanmıştır. Bağımsız değişkenlerden “Temettü Ödeme Oranı” için literatürde farklı hesaplama yöntemleri mevcut olup, bu çalışmada kazanç yöntemi kullanılmıştır. Yine Kurumsal Sosyal Sorumluluk boyutlarından yararlanarak geliştirilen “Genel Kurumsal Sosyal Sorumluluk” değişkenin oluşturulmasında AHP (Analitik Hiyerarşi Prosesi) yönteminden yararlanılmıştır.

Bankalarda kurumsal sosyal sorumluluğun finansal performans üzerindeki etkisinin belirlenmesinde hem zaman hem de yatay kesit etkisi bulunduğundan çalışmada panel veri analizi kullanılmıştır. Çalışmada panel veri analizlerinden regresyon modellerinden yararlanılmıştır. Firma performansına ilişkin teorik yaklaşımların öngörülerini ve literatürde yer alan Batae vd. (2021)’nin çalışmaları incelenerek araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki regresyon modelleri kurulmuştur.

$$\text{Model 1: } KFP(ROA)_{it} = \beta_0 + \beta_1 KS_{it} + \beta_{2-6} \text{Banka\_Özgü}_{it} + \beta_7 GSYİHBO_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$\text{Model 2: } KFP(ROE)_{it} = \beta_0 + \beta_1 KS_{it} + \beta_{2-6} \text{Banka\_Özgü}_{it} + \beta_7 GSYİHBO_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$\text{Model 3: } KFP(NIM)_{it} = \beta_0 + \beta_1 KS_{it} + \beta_{2-6} \text{Banka\_Özgü}_{it} + \beta_7 GSYİHBO_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$\text{Model 4: } KFP(ROA)_{it} = \beta_0 + \beta_{1-5} \text{KS\_Boyutları}_{it} + \beta_{6-10} \text{Banka\_Özgü}_{it} + \beta_{11} GSYİHBO_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$\text{Model 5: } KFP(ROE)_{it} = \beta_0 + \beta_{1-5} \text{KS\_Boyutları}_{it} + \beta_{6-10} \text{Banka\_Özgü}_{it} + \beta_{11} GSYİHBO_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$\text{Model 6: } KFP(NIM)_{it} = \beta_0 + \beta_{1-5} \text{KS\_Boyutları}_{it} + \beta_{6-10} \text{Banka\_Özgü}_{it} + \beta_{11} GSYİHBO_{it} + \varepsilon_{it}$$

4.2. Araştırma Bulguları

Kurumsal sosyal sorumluluğun muhasebe temelli finansal performans göstergeleri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılan ilk analiz tanımlayıcı istatistik analizi olup analize ilişkin sonuçlar Tablo 4’de özetlenmiştir.

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Tablo 4: Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri

Değişkenler	Gözlem Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
ROA	110	.0177692	.0260881	-.002557	.22627
ROE	110	.1240962	.0523397	-.028858	.2700442
NIM	110	.039276	.0723736	.000123	.785206
TÖO	110	.0977839	.110966	0	.7094546
PGO	110	.2475375	.1219818	.0387956	.59025
FÖO	110	.8821407	.4606146	.033914	2.788524
VO	110	.0775721	.0570744	.0026903	.3291125
KRBO	110	.0059815	.0236337	0	.2055627
PS	110	8.542744	1.579235	5.609472	10.13289
BB	110	2.89131	.0940801	2.659123	3.015152
BO	110	.8833217	.0357711	.678382	.94709
BÖO	110	8.480067	2.701791	2.109282	17.9008
GSYİHBO	110	5.475119	3.067307	.9165348	11.20011

Tablo 4 incelendiğinde araştırma kapsamında yer alan 10 bankadan elde edilen değişkenlere ait veriler 110 gözlemden oluşmaktadır. Bu değişkenlerden ortalaması en yüksek olan değişken 8,542744 ile personel sayısı iken en düşük ortalamaya sahip değişkenin 0,0059815 ortalama ile kamu refahı bağış oranı olduğu görülmektedir. Standart sapması en büyük olan değişken 3,067307 ile GSYİHBO iken, en düşük standart sapmaya sahip değişkenin 0,0236337 ile kamu refahı bağış oranı olduğu görülmektedir.

Değişkenlerin tanımlayıcı istatistikleri belirlendikten sonra, değişkenlerin durağan olup olmadıkları çalışma sonuçlarının etkinliği ve güvenilirliği açısından önem arz eden bir konudur. Değişkenler durağan olmadıkları zaman sahte regresyon olayı gerçekleşebilmektedir. Bu sorunun önüne geçebilmek için değişkenlerin durağan olması gerekmektedir. Çalışmada da değişkenlerin durağanlıkları panel birim kök testlerinden Im, Pesaran ve Shin (IPS, 2003) testi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 5’de verilmiştir. IPS testinin tercih edilmesinin nedeni, havuzlanmış veriden hareket edilmesi yerine, tüm birimlere ait zaman serilerine ayrı ayrı birim kök testi uygulamakta ve birimlerin kendi otoregresif parametrelerine sahip olmalarına izin vermesidir. Yine birim kök testinin kullanılabilmesi için panelin dengeli olma şartının bulunmaması (Yerdelen Tatoğlu, 2018) gibi nedenlerden dolayı tercih edilmiştir. Bu testin hipotezleri;

H_0 : Tüm panelde birim kök bulunmaktadır.

H_a : Bazı paneller durağandır şeklindedir.

Tablo 5: Im, Pesaran ve Shin Birim Kök Testi Sonuçları

Değişkenler	I(0) Düzeyinde		I(1) Düzeyinde	
	İstatistik Değeri	Olasılık Değeri	İstatistik Değeri	Olasılık Değeri
Aktif Karlılığı	-1.5549	0.0600	-3.9879	0.0000*
Özsermaye Karlılığı	-0.9641	0.1675	-3.8208	0.0001*
Net Faiz Marjı	-1.0380	0.1496	-3.9512	0.0000*
Temettü Ödeme Oranı	-2.1275	0.0167**	-4.7168	0.0000*
Personel Gider Oranı	0.1687	0.5670	-3.7997	0.0001*
Faiz Ödeme Oranı	-0.1841	0.4270	-2.3665	0.0090*
Vergi Oranı	-2.3088	0.0105**	-4.9047	0.0000*
Kamu Refahı Bağış Oranı	1.0629	0.6804	-4.5521	0.0000*
Personel Sayısı	0.1301	0.5518	-2.3863	0.0085*
Banka Büyüklüğü	4.3411	1.0000	-2.7821	0.0027*
Varlık Yükümlülük Oranı	-1.2578	0.1042	-4.6977	0.0000*
Borç-Özsermaye Oranı	1.2030	0.8855	-4.2418	0.0000*
GSYİH Büyüme Oranı	-1.7213	0.0426**	-6.2347	0.0000*

Not:*, ** Değişkenlerin sırasıyla %1 ve %5 önem düzeyinde durağan olduklarını ifade etmektedir.

Test istatistik olasılık değerlerinin %1 ve %5 önem düzeyinde anlamlı olması, H_0 : hipotezinin reddedilmesi, H_a alternatif hipotezinin ise kabul edilmesi anlamına gelir. Başka bir ifadeyle serinin birim köksüz olduğu yani durağan olduğu kabul edilir. Tablo 5 incelendiğinde, temettü ödeme oranı, vergi oranı ve GSYİH büyüme oranının I(0) seviyesinde durağan olduğu, yani H_0 hipotezinin reddedildiği diğer değişkenlerin ise birim kök içerdiği yani H_0 hipotezinin reddedilmediği görülmektedir. Değişkenlerin birinci dereceden farkları alındıktan sonra tüm değişkenlerin I(1) seviyesinde durağan hale geldiği görülmektedir. I(1) seviyesinde tüm değişkenlerin olasılık değerleri kritik değer olan %1'den küçük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmektedir.

Serilerin I(1) düzeyde durağan oldukları belirlendikten sonra kurulan modellerde klasik regresyon modelinin mi (Havuzlanmış EKK), sabit etki regresyon modelinin mi yoksa tesadüfi etki regresyon modelinin mi kullanılması gerektiğini belirlemek için bir takım testler yapılmıştır. İlk önce Breusch Pagan (1980) tarafından geliştirilmiş olan Breusch-Pagan LM testi uygulanmıştır. Bu testin amacı, bireysel heterojenliğin varlığını bir başka ifadeyle havuzlanmış en küçük kareler (EKK) modelinin uygun olup olmadığını tesadüfi etkiler modeline karşı sınamaktır. Bu test için kurulan hipotez " H_0 : Bireysel etkiler ve zaman etkileri rassal değildir" şeklindedir (Yerdelen Tatoğlu, 2018).

Breusch-Pagan testi yapıldıktan sonra modeller için hangi tahmincilerin kullanılacağına karar verebilmek için de F testi uygulanmıştır. F testi sabit etkiler modeli, rassal etkiler modeli ve havuzlanmış modelden hangisinin kullanılacağına karar vermek için yapılan bir testtir. F testi için kurulan sıfır hipotezi $H_0: \beta_i = \beta$ (Bireysel ve zaman etkileri yoktur) şeklindedir (Yerdelen Tatoğlu, 2018: 168). Breusch Pagan LM testi ve F testi sonuçları Tablo 6'da özetlenmiştir.

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Tablo 6: Breusch-Pagan LM Testi ve F Testi Sonuçları

Modeller	Breush-Pagan LM Testi		F Testi	
	X ²	Olasılık Değeri	F İstatistiği	Olasılık Değeri
Model1	0.07	0.3993	1.04	0.4164
Model2	1.94	0.0820	2.38	0.0180**
Model3	0.00	1.0000	0.50	0.8733
Model4	0.00	1.0000	0.84	0.5844
Model5	0.00	1.0000	2.17	0.0314**
Model6	0.00	1.0000	0.57	0.8152

Not: ** %5 önem düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 6’da verilen Breush-Pagan LM Testi sonuçları incelendiğinde kurulan altı model içinde H₀ hipotezi reddedilmemiştir. Diğer bir ifadeyle, modeller için havuzlanmış EKK modelinin uygun olduğuna karar verilmiştir. F testi sonuçları incelendiğinde ise model 2 ve model 5 için istatistik değerleri kritik değer olan %5’in altında olduğu için sabit etkiler modeli tercih edilir. Sabit etkiler ve tesadüfi etkiler modelleri arasında da tercih yapmak için Hausman testi uygulanır. Model 1,3,4 ve 6 için F testi sonuçları incelendiğinde olasılık değerlerinin %5 kritik değerinin üzerinde olduğu için H₀ hipotezi reddedilmemiştir. Dolayısıyla modelin havuzlanmış model ile tahmin edilmesinin daha etkin olacağına karar verilmiştir.

Tanımlama hatasını sınamak için geliştirilen Hausman (1978) testi, birim (zaman) etkilerin bağımsız değişkenlerle korelasyonlu olup olmadığını belirlemektedir (Yerdelen Tatoğlu, 2018: 185). Diğer bir ifadeyle, kurulan modellerde içsellik sorununun olup olmadığını test etmektedir (Kılıç, 2020: 228). Hausman testi için kurulan sıfır hipotezi, H₀: İçsellik problemi yoktur şeklinde olup, Hausman test sonuçları Tablo 7’de özetlenmiştir.

Tablo 7: Hausman Testi Sonuçları

Modeller	Hausman İstatistiği	Olasılık Değeri
Model2	4.56	0.4718
Model5	20.80	0.0136**

Not: **, %5 önem düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 7’de verilen Hausman test sonuçları incelendiğinde Model 2 için olasılık değeri (p=0,4718) %5 kritik değerinin üzerinde olduğu için H₀ hipotezi reddedilmemektedir. Dolayısıyla sabit ve tesadüfi etkiler tahmincisinin tutarlı olduğu ancak tesadüfi etkiler tahmincisi daha etkin olduğu için tesadüfi etkiler tahmincisi tercih edilmiştir. Model 5 için olasılık değeri (p=0,0136) %5 kritik değerinin altında olduğu için H₀ hipotezi reddedilmiştir ve dolayısıyla sabit etkiler tahmincisinin tutarlı olduğuna karar verilmiştir.

Panel veri regresyon modeli için yapılan testler sonucunda model 1,3,4 ve 6 için havuzlanmış EKK modelinin uygun olduğu, model 2 için tesadüfi etkiler tahmincisinin model 5 içinde sabit etkiler tahmincisinin tutarlı olduğu belirlenmiştir. Gerek havuzlanmış EKK modeli için gerekse sabit ve tesadüfi etkiler tahmincisi için bazı varsayımlar mevcuttur. Bu varsayımlar

modellerde heteroskedasite, otokorelasyon ve birimler arası korelasyondur. Havuzlanmış EKK modelinde değişen varyans sorunu (heteroskedasite) olup olmadığı Breusch-Pagan/Cook-Weisberg testi ile otokorelasyon yani hata terimleri arasında ilişki olup olmadığı ise Wooldridge (2002) testi ile incelenmiş ve test sonuçları Tablo 8’de özetlenmiştir.

Tablo 8: Havuzlanmış EKK Modelinde Heteroskedasite ve Otokorelasyon Sonuçları

Testler	Model1	Model3	Model4	Model6
Breusch-Pagan/Cook-Weisberg Testi	142,34	0,0000	433,69	0,0000
Wooldridge Testi	0,956	0,3538	2,979	0,1184
			0,891	0,3698
			1,682	0,2269

Tablo 8’de verilen Breusch-Pagan/Cook-Weisberg testinde X^2 ve olasılık değerleri görülmektedir. Breusch-Pagan/Cook-Weisberg test sonuçları incelendiğinde tüm modeller için sabit varyansı (homoskedasite) ifade eden H_0 hipotezi reddedilmekte olup bu durum modellerde heteroskedasite olduğunu gösterir. Tablo 8’de verilen Wooldridge testi incelendiğinde, F istatistiği ile (Prob>F) olasılık değerleri görülmektedir. Wooldridge testi için F değerinin 0,5’ten farklı olması durumunda H_0 hipotezi reddedilmekte ve alternatif hipotez olan “*modelde birinci mertebeden otokorelasyon vardır*” (Yerdelen Tatoğlu, 2018: 220) hipotezi kabul edilmektedir. Bu doğrultuda Tablo 7 incelendiğinde tüm modellerde (Prob > F) eğim parametresinin literatürde ifade edilen 0,5’den farklı olduğu ve dolayısıyla tüm modellerde otokorelasyon olduğu söylenebilir.

Havuzlanmış EKK modeli varsayım test sonuçlarına göre ROA, ROE ve NIM performans göstergeleri ile kurulan modellerde otokorelasyon ve heteroskedasite olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Modellerde otokorelasyon, heteroskedasite ve birimler arası korelasyonların varlığı halinde dirençli tahminciler yöntemleri kullanılabilir (Yerdelen Tatoğlu, 2018). Birimler arası korelasyon, heteroskedasite ve otokorelasyonun varlığında kullanılan dirençli tahmincilerden en iyi sonucu veren dirençli tahminci Driscoll-Kraay tahmincisi tercih edilmiştir. Diğer tahminciler arasından bu tahmincinin tercih edilmesinin nedeni diğer tahmincilere göre anlamlılığı en güçlü katsayıları vermiş olmasıdır. Havuzlanmış EKK modeli için elde edilen Driscoll-Kraay tahmincisi sonuçları Tablo 9,10, 11 ve 12’de özetlenmiştir.

Tablo 9: Model 1 İçin Driscoll-Kraay Tahmincisi Sonuçları

Model 1: $KFP(ROA)_{it} = \beta_0 + \beta_1 KS_{it} + \beta_2 \delta Banka\_Özgü_{it} + \beta_7 GSYİHBO_{it} + \varepsilon_{it}$	ROA		
	Katsayı	Olasılık (P> t)	Drisc/Kraay Standart Hata
KS (Kurumsal Sorumluluk)	-,006453	0,846	,0324176
PS (Personel Sayısı)	9,07007	0,427	1,100666
Banka Büyüklüğü (BB)	-,033172	0,721	,0902722
Toplam Borçların/Toplam Aktiflere Oranı (BO)	,094469	0,236	,0749005

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Borç-Özsermaye Oranı (BÖO)	-,002046	0,052***	,0009293
GSYİHBO	-,002046	0,167	,0007294
Sabit Terim	,033346	0,870	,1988706
F (6, 10)		290,32	
Prob>F		0,0000	
R ²		0,0929 (%9,29)	

Not: (***) %10 önem düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 9’da verilen model 1 için Driscoll-Kraay tahmincisi sonuçlarına göre sadece kaldıraç oranının aktif karlılığı (ROA) üzerinde anlamlı ve negatif etkisi olduğu diğer değişkenlerin ise anlamlı etkisi olmadığı görülmektedir. Kaldıraç oranının %10 anlamlılık düzeyinde %0,2046 oranında aktif karlılık oranını negatif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle kaldıraç oranındaki %1’lik bir artış aktif karlılığı %0,2046 oranında azaltmaktadır. Kurumsal sosyal sorumluluk ise aktif karlılığı negatif yönde etkilemektedir ancak etki yönü anlamsızdır. Yine F testinin %1 önem düzeyinde (Prob > F= 0,0000) anlamlı olması modelin anlamlı olduğunu gösterir. R² değerinin de %9,29 civarlarında olması ise bağımsız ve kontrol değişkenlerinin bağımlı değişkenin (ROA) sadece %9,29’luk kısmını açıkladığını geri kalan kısmının ise başka değişkenler tarafından açıklandığını gösterir.

Tablo 10: Model 3 için Driscoll-Kraay Tahmincisi Sonuçları

Model 3: $KFP(NIM)_{it} = \beta_0 + \beta_1KS_{it} + \beta_2$ $\beta_3Banka\_Özgü_{it} + \beta_7 GSYİHBO_{it} + \varepsilon_{it}$	NIM		
	Katsayı	Olasılık (P> t)	Drisc/Kraay Standart Hata
KS (Kurumsal Sorumluluk)	,028966	0,562	,0482559
PS (Personel Sayısı)	-4,91006	0,255	4,060066
Banka Büyüklüğü (BB)	,395525	0,211	,2957917
Toplam Borçların/Toplam Aktiflere Oranı (BO)	-,006858	0,906	,05656
Borç-Özsermaye Oranı (BÖO)	-,007845	0,239	,0062707
GSYİHBO	-,002611	0,256	,0021649
Sabit Terim	-,970764	0,250	,7940335
F (6, 10)		4,08	
Prob>F		0,0248	
R ²		0,1040 (%10,4)	

Tablo 10’da verilen model 3 için Driscoll-Kraay tahmincisi sonuçlarına göre değişkenlerden hiçbirinin net faiz marjı (NIM) üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmektedir. Bu durumda Kurumsal Sosyal Sorumluluk ile kurumsal finansal performans göstergelerinden NIM arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı ifade edilebilir. Yine F testinin %5 önem düzeyinde (Prob > F= 0,0248) anlamlı olması modelin anlamlı olduğunu gösterir. R² değerinin de %10,4 civarlarında olması ise bağımsız ve kontrol değişkenlerinin bağımlı değişkenin (NIM) sadece %10,4’lük kısmını açıkladığını geri kalan kısmının ise başka değişkenler tarafından açıklandığını gösterir.

Tablo 11: Model 4 İçin Driscoll-Kraay Tahmincisi Sonuçları

Model 4: $KFP(ROA)_{it} = \beta_0 + \beta_1 \cdot 5KS\_Boyutları_{it} + \beta_{6-10}Banka\_Özgü_{it} + \beta_{11} GSYİHBO_{it} + \varepsilon_{it}$	ROA		
	Katsayı	Olasılık (P> t)	Drisc/Kraay Standart Hata
TÖO (Temettü Ödeme Oranı)	.007762	0.639	.0160631
PGO (Personel Gider Oranı)	-.0216369	0.296	.0196362
FÖO (Faiz Ödeme Oranı)	.0020357	0.656	.004432
VO (Vergi Oranı)	-.0787412	0.178	.0543854
KRBO (Kamu Refahı Bağış Oranı)	-.0321079	0.253	.0245494
PS (Personel Sayısı)	1.370106	0.220	3.890206
Banka Büyüklüğü (BB)	-.0592516	0.504	.0855361
Toplam Borçların/Toplam Aktiflere Oranı (BO)	.1194918	0.182	.0834
Borç-Özsermaye Oranı (BÖO)	-.0026901	0.033**	.0010892
GSYİHBO	.0006259	0.581	.001098
Sabit Terim	.0969835	0.607	.1823871
F (10, 10)		7812.99	
Prob>F		0.0000	
R ²		0.1221 (%12,21)	

Not: (**) %5 önem düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 11’de verilen kurumsal sosyal sorumluluk alt boyutlarına ait model 4 için Driscoll-Kraay tahmincisi sonuçları incelendiğinde, kurumsal sosyal sorumluluk boyutlarından hiç birinin aktif karlılığı (ROA) üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı, sadece bankaya özgü kontrol değişkenlerinden kaldıraç oranının ROA üzerinde anlamlı ve negatif etkisi olduğu görülmektedir. Kaldıraç oranının %5 anlamlılık düzeyinde %0,26901 oranında aktif karlılık oranını negatif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle kaldıraç oranındaki %1’lik bir artış aktif karlılığı %0,26901 oranında azaltmaktadır. Yine F testinin %1 önem düzeyinde (Prob > F= 0,0000) anlamlı olması modelin anlamlı olduğunu gösterir. R² değerinin de %12,21 civarlarında olması ise bağımsız ve kontrol değişkenlerinin bağımlı değişkenin (ROA) sadece %12,21’lik kısmını açıkladığını geri kalan kısmının ise başka değişkenler tarafından açıklandığını gösterir.

Tablo 12: Model 6 İçin Driscoll-Kraay Tahmincisi Sonuçları

Model 6: $KFP(NIM)_{it} = \beta_0 + \beta_1 \cdot 5KS\_Boyutları_{it} + \beta_{6-10}Banka\_Özgü_{it} + \beta_{11} GSYİHBO_{it} + \varepsilon_{it}$	NIM		
	Katsayı	Olasılık (P> t)	Drisc/Kraay Standart Hata
TÖO (Temettü Ödeme Oranı)	-.028872	0.368	.0306508
PGO (Personel Gider Oranı)	-.0246638	0.347	.0249856
FÖO (Faiz Ödeme Oranı)	0.178449	0.265	.0151093
VO (Vergi Oranı)	-.104582	0.349	.1063313
KRBO (Kamu Refahı Bağış Oranı)	.192466	0.369	.2045029
PS (Personel Sayısı)	-4.73006	0.306	4.380006

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Banka Büyüklüğü (BB)	.3952512	0.287	.351259
Toplam Borçların/Toplam Aktiflere Oranı (BO)	-.0254567	0.544	.0405453
Borç-Özsermaye Oranı (BÖO)	-.0090175	0.254	.0074529
GSYİHBO	-.0026512	0.165	.001768
Sabit Terim	-.9376079	0.331	.9168705
F (10, 10)		561.62	
Prob>F		0.0000	
R ²		0.1199 (%11,99)	

Tablo 12’de verilen kurumsal sosyal sorumluluk alt boyutlarına ait model 6 için Driscoll-Kraay sonuçları incelendiğinde, kurumsal sosyal sorumluluk boyutlarından hiçbirinin net faiz marjı (NIM) üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmektedir. Yine F testinin %1 önem düzeyinde (Prob > F= 0,0000) anlamlı olması modelin anlamlı olduğunu gösterir. R² değerinin de %11,99 civarlarında olması ise bağımsız ve kontrol değişkenlerinin bağımlı değişkenin (NIM) sadece %11,99’luk kısmını açıkladığını geri kalan kısmının ise başka değişkenler tarafından açıklandığını gösterir.

Sabit etkiler modelinde değişen varyans sorunu (heteroskedasite) olup olmadığı Değiştirilmiş Wald testi ile otokorelasyon yani hata terimleri arasında ilişki olup olmadığı ise Bhargava, Franzini ve Narendrananatha’nın Durbin-Watson ve Baltagi-Wu’nun Yerel En İyi Değişmez testleri ile birimler arası korelasyon olup olmadığı ise Friedman (1937) testi ile incelenmiştir. Tesadüfi etkiler modelinde değişen varyans sorunu (heteroskedasite) olup olmadığı Breusch-Pagan LM testi ile otokorelasyon yani hata terimleri arasında ilişki olup olmadığı ise Bhargava, Franzini ve Narendrananatha’nın Durbin-Watson ve Baltagi-Wu’nun Yerel En İyi Değişmez testleri ile birimler arası korelasyon olup olmadığı ise Friedman (1937) testi ile incelenmiş ve test sonuçları Tablo 13’de özetlenmiştir.

Tablo 13: Sabit ve Tesadüfi Etkiler Modellerinde Birimler Arası Korelasyon, Heteroskedasite ve Otokorelasyon Sonuçları

Testler	Model2 (RE)		Model5 (FE)	
Değiştirilmiş Wald Testi	-	-	658,33	0,0000
Breusch-Pagan LM Testi	1,94	0,0820	-	-
Durbin-Watson	1.4422632		1.6367484	
Baltagi-Wu’nun Yerel En İyi Değişmez Testi	1.556017		1.7971705	
Friedman (1937) Testi	20,684	0,0141	18,305	0,0318

Not: (RE) Random effects, (FE) Fixed effects

Tablo 13’de hem sabit etkiler modeli (model 5) için hem de tesadüfi etkiler modeli (model 2) için gerekli olan varsayım testlerinin sonuçları özetlenmiştir. Tablo 13 incelendiğinde hem model 2 hem de model 5 için Durbin-Watson ve Baltagi-Wu tarafından önerilen LBI test sonuçları kritik değer olan 2 değerinden düşük olduğu için modellerde otokorelasyon sorunu olduğu söylenebilir. Model 2 için heteroskidasitenin varlığını test etmek için Breusch-Pagan LM testi uygulanmış ve test sonucuna göre H_0 hipotezi reddedilmemekte olup modelde heteroskidasite olmadığı söylenebilir. Model 5 için heteroskidasitenin varlığını test etmek için Değiştirilmiş Wald testi uygulanmış ve test sonucuna göre H_0 hipotezi reddedilmiş, varyansın birimlere göre değiştiği ve dolayısıyla birimlere göre heteroskidasitenin olduğu görülmüştür. Aynı şekilde model 2 ve model 5 için birimler arası korelasyonun varlığı Friedman (1937) testi ile incelenmiş test sonucuna göre H_0 hipotezi reddedilmiş ve dolayısıyla birimler arasında korelasyon olduğu tespit edilmiştir.

Modellerde otokorelasyon, heteroskedasite ve birimler arası korelasyonların varlığı halinde dirençli tahminciler yöntemleri kullanılabilir. Birimler arası korelasyon, heteroskedasite ve otokorelasyonun varlığında kullanılan dirençli tahminciler arasında en iyi sonucu verdiği için Driscoll-Kraay tahmincisi tercih edilmiştir. Model 2 ve model 5 için Driscoll-Kraay tahmincisi sonuçları Tablo 14 ve 15’de özetlenmiştir.

Tablo 14: Model 2 İçin Driscoll-Kraay Tahmincisi Sonuçları

Model 2: $KFP(ROE)_{it} = \beta_0 + \beta_1 KS_{it} + \beta_2$ $\beta_6 Banka\_Özğü_{it} + \beta_7 GSYİHBO_{it} + \varepsilon_{it}$	ROE		
	Katsayı	Olasılık (P> t)	Drisc/Kraay Standart Hata
KS (Kurumsal Sorumluluk)	-.08556	0.094***	.0463168
PS (Personel Sayısı)	1.84006	0.162	1.222006
Banka Büyüklüğü (BB)	-.0330817	0.855	.1764301
Toplam Borçların/Toplam Aktiflere Oranı (BO)	.3746107	0.093***	.2015604
Borç-Özsermaye Oranı (BÖO)	-.0055275	0.254	.0045674
GSYİHBO	.0042605	0.062***	.0020299
Sabit Terim	-.0854242	0.880	.5499211
F (6, 10)		13.98	
Prob>F		0.0002	
R ²		0.1996 (% 19,96)	

Not: (***) %10 önem düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 14’de verilen model 2 için Driscoll-Kraay tahmincisi sonuçlarına göre kurumsal sosyal sorumluluk ile kurumsal finansal performans göstergelerinden özsermaye karlılığı (ROE) arasında istatistiki olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Kurumsal sosyal sorumluluk oranının %10 anlamlılık düzeyinde %8,556 oranında özsermaye karlılık oranını negatif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle kurumsal sosyal sorumluluk oranındaki %1’lik bir artış özsermaye karlılığını %8,556 oranında azaltmaktadır. Bankaya özgü kontrol değişkenlerden borçlanma oranı ile makroekonomik göstergelerden GSYİHBO’nun özsermaye karlılığı üzerinde %10 önem düzeyinde istatistiki olarak anlamlı ve pozitif yönde etkili olduğu görülmektedir. Bu durumda borçlanma oranında meydana gelen %1’lik bir artış özsermaye

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

karlılığını yaklaşık %37,46 oranında, GSYİHBO meydana gelen %1'lik bir artış ise yaklaşık %0,43 oranında artırmaktadır. Yine F testinin %1 önem düzeyinde (Prob > F= 0,0000) anlamlı olması modelin anlamlı olduğunu gösterir. R² değerinin de %19,96 civarlarında olması ise bağımsız ve kontrol değişkenlerinin bağımlı değişkenin (ROE) sadece %19,96'lık kısmını açıkladığını geri kalan kısmının ise başka değişkenler tarafından açıklandığını gösterir.

Tablo 15: Model 5 İçin Driscoll-Kraay Tahmincisi Sonuçları

Model 5: $KFP(ROE)_{it} = \beta_0 + \beta_1 \cdot$ $5KS\_Boyutları_{it} + \beta_{6-10}Banka\_Özğü_{it} + \beta_{11}$ $GSYİHBO_{it} + \varepsilon_{it}$	NIM		
	Katsayı	Olasılık (P> t)	Drisc/Kraay Standart Hata
TÖO (Temettü Ödeme Oranı)	-.0327176	0.428	.0396153
PGO (Personel Gider Oranı)	-.083462	0.043**	.0359759
FÖO (Faiz Ödeme Oranı)	-.0015322	0.903	.0122787
VO (Vergi Oranı)	-.178936	0.046**	.0786063
KRBO (Kamu Refahı Bağış Oranı)	.4848112	0.005*	.1332853
PS (Personel Sayısı)	-1.420006	0.028**	5.560007
Banka Büyüklüğü (BB)	.3543838	0.002*	.0836423
Toplam Borçların/Toplam Aktiflere Oranı (BO)	.302818	0.046**	.1329636
Borç-Özsermaye Oranı (BÖO)	-.0097712	0.003*	.0025443
GSYİHBO	.0061874	0.010*	.0019458
Sabit Terim	-1.067097	0.003*	.2703166
F (10, 10)		83951.34	
Prob>F		0.0000	
R ²		0.4301 (%43,01)	

Not: (*, **) sırasıyla %1 ve %5 önem düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 15'de verilen kurumsal sosyal sorumluluk alt boyutlarına ait model 5 için Driscoll-Kraay tahmincisi sonuçları incelendiğinde, kurumsal sosyal sorumluluk boyutlarından temettü ödeme oranı ile faiz ödeme oranı dışındaki diğer tüm değişkenlerin özsermaye karlılığı (ROE) üzerinde %1 ve %5 önem düzeyinde istatistiki olarak anlamlı etkisi olduğu görülmektedir. Bankanın sosyal sorumluluğunu etkileyen faktörlerden personel gider oranı, vergi oranı ve personel sayısı ile özsermaye karlılığı arasında beklendiği gibi %5 önem düzeyinde istatistiki olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu durum, personel gider oranındaki %1'lik bir artışın özsermaye karlılığını %8,346, faiz ödeme oranındaki %1'lik bir artışın özsermaye karlılığını %0,1532, vergi oranındaki %1'lik bir artışın ise özsermaye karlılığını %17,89 oranında azalttığını gösterir. Bankanın sosyal sorumluluğunu etkileyen faktörlerden kamu refahı bağış oranı ise özsermaye karlılığını %1 önem düzeyinde istatistiki olarak anlamlı ve pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle kamu refahı bağış oranındaki %1'lik bir artış özsermaye karlılığını %48,48 oranında artırmaktadır. Diğer taraftan bankaya özgü değişkenlerden personel sayısı ve kaldıraç oranı özsermaye karlılığını istatistiki olarak anlamlı ve negatif yönde etkilerken, banka büyüklüğü ve kaldıraç oranı da istatistiki olarak anlamlı ve pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Makroekonomik göstergelerden GSYİHB oranının da özsermaye karlılığı üzerinde istatistiki olarak anlamlı ve pozitif yönde etkili olduğu tespit edilmiştir. Yine F testinin %1 önem

düzeyinde (Prob > F= 0,0000) anlamlı olması modelin anlamlı olduğunu gösterir. R² değerinin de %43,01 civarlarında olması ise bağımsız ve kontrol değişkenlerinin bağımlı değişkenin (ROE) %43,01'lik kısmını açıkladığını geri kalan kısmının ise başka değişkenler tarafından açıklandığını gösterir.

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Son yıllarda kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) kavramı hem işletme yönetimi tarafından hem de akademik çevre tarafından büyük ilgi görmeye başlamıştır. Bu ilginin nedeni, performans iyileştirmenin işletmeler açısından proaktif yönetim uygulamalarının uygulanıp uygulanamayacağına belirlenmesinde önemli bir husus olmasıdır (Zhu vd., 2016: 417). Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler açısından finansal sistemin ana aktörlerinden olan Bankacılık sektörünün ülke ekonomisi açısından çok önemli olması ve her geçen gün sektörün büyümesi ile birlikte sosyal sorumluluk projelerinin ön plana çıkması gibi nedenler bu çalışmanın motivasyon kaynağını oluşturmuştur. Bununla birlikte, bankacılık sektöründe KSS ile ilgili çalışmaların nispeten daha az olması KSS'nin banka finansal performansı üzerindeki etkisinin daha fazla araştırılmasını gerektirmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, BIST'te 2010-2020 yılları arasında faaliyet gösteren Bankaların Kurumsal Sosyal Sorumluluklarının muhasebe temelli finansal performansları üzerindeki etkisini paydaş teorisi kapsamında incelemektir. Bu amaç doğrultusunda BIST'e kayıtlı 12 bankadan verisine ulaşılabilen 10 banka araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

Araştırmada ilk olarak KSS'nin muhasebe temelli finansal performans göstergeleri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı istatistik analizi yapılmıştır. Değişkenlerin tanımlayıcı istatistikleri belirlendikten sonra, değişkenlerin durağanlıkları panel birim kök testlerinden Im, Pesaran ve Shin (IPS, 2003) testi ile incelenmiştir. Değişkenler I(1) düzeyinde durağan hale getirildikten sonra doğru tahminci yönteminin seçilebilmesi için bir takım testler yapılmıştır. Bu testlerden ilki, Breusch Pagan (1980) tarafından geliştirilmiş olan Breusch-Pagan LM testidir. Breusch-Pagan testi yapıldıktan sonra modeller için hangi tahmincilerin kullanılacağına karar verebilmek için de F testi uygulanmıştır. F testi sonuçlarına göre model 1,3,4 ve 6 için havuzlanmış EKK model ile tahmin edilmesinin daha etkin olacağına karar verilmiştir. Model 2 ve model 5 için sabit veya tesadüfi etkiler modelinin geçerli olduğu tespit edilmiştir. Sabit ve tesadüfi etkiler modelleri arasında da tercih yapabilmek için Hausman testi uygulanmıştır. Hausman testi sonucuna göre de model 2 için sabit ve tesadüfi etkiler tahmincisinin tutarlı olduğu ancak tesadüfi etkiler tahmincisi daha etkin olduğu için bu tahminci tercih edilmiştir. Model 5 için de sabit etkiler tahmincisinin tutarlı olduğuna karar verilmiştir.

Gerek havuzlanmış EKK modeli için gerekse sabit ve tesadüfi etkiler tahmincisi için bazı varsayımlar mevcuttur. Bu varsayımlar modellerde heteroskedasite, otokorelasyon ve birimler arası korelasyon olması durumudur. Havuzlanmış EKK modelinde değişen varyans sorunu (heteroskedasite) olup olmadığı Breusch-Pagan/Cook-Weisberg testi ile otokorelasyon sorunu olup olmadığı ise Wooldrige (2002) testi ile incelenmiştir. Sabit etkiler modelinde değişen varyans sorunu (heteroskedasite) olup olmadığı Değiştirilmiş Wald testi ile otokorelasyon sorunu olup olmadığı ise Bhargava, Franzini ve Narendrananatha'nın Durbin-Watson ve Baltagi-Wu'nun Yerel En İyi Değişmez testleri ile birimler arası korelasyon olup olmadığı ise Friedman (1937) testi ile incelenmiştir. Tesadüfi etkiler modelinde değişen varyans sorunu (heteroskedasite) olup olmadığı Breusch-Pagan LM testi ile otokorelasyon sorunu olup olmadığı Bhargava, Franzini ve Narendrananatha'nın Durbin-Watson ve Baltagi-Wu'nun Yerel En İyi Değişmez testleri ile birimler arası korelasyon olup olmadığı ise Friedman (1937) testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre; ROA, ROE ve NIM performans göstergeleri ile kurulan tüm modellerde otokorelasyon, heteroskedasite ve birimler arası korelasyon olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Modellerde otokorelasyon, heteroskedasite ve birimler arası korelasyonların varlığı halinde dirençli tahminciler yöntemleri kullanılabilir (Yerdelen Tatoğlu, 2018). Bu varsayımlar

altında kullanılan dirençli tahmincilerden en iyi sonucu veren tahminci Driscoll-Kraay tahmincisi olduğu için bu tahminci tercih edilmiştir.

Araştırmanın analiz sonuçları incelendiğinde, KSS ile finansal performans göstergelerinden ROA arasında negatif (-0,006453) ancak istatistiki olarak anlamlı olmayan ($p=0,846$) bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç, Kaya ve Yazan (2017), Elouidani ve Zoubir (2015), Hafız (2015) ve Brammer vd. (2006) çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir. KSS ile finansal performans göstergelerinden NIM arasında pozitif (0,028966) ancak istatistiki olarak anlamlı olmayan ($p=0,562$) bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç, Fourati ve Dammak (2021), Devie vd. (2020), Akben Selçuk (2019), Maqbool ve Zameer (2018), Platonova vd. (2018) ve Ahamed vd. (2014) çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir. KSS ile finansal performans göstergelerinden ROE arasında ise negatif (-0,08556) ve istatistiki olarak anlamlı ($p=0,094$) bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, Elouidani ve Zoubir (2015) ve Hafız (2015) çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Araştırmanın KSS boyutları ile finansal performans göstergelerinden ROA arasındaki ilişki sonuçları incelendiğinde; hiçbir KSS boyutu ile ROA arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Sadece bankaya özgü kontrol değişkenlerden borç-özsermaye oranı arasında istatistiki olarak anlamlı ve negatif ilişki tespit edilmiştir. Yine benzer şekilde hiçbir KSS boyutu ile NIM arasında da anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. KSS boyutlarından personel gider oranı (PGO) ile vergi oranının (VO) finansal performans göstergelerinden ROE üzerinde istatistiki olarak anlamlı ve negatif yönde etkisi varken, kamu refahı bağış oranında pozitif ve anlamlı etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre PGO meydana gelen bir birimlik bir artış ROE üzerinde yaklaşık 0,83 birim bir azalışa neden olmaktadır. Aynı şekilde VO meydana gelen bir birimlik bir artış ROE üzerinde yaklaşık 0,18 birim bir azalışa neden olmaktadır. KRBO'da meydana gelen bir birimlik bir artış ise ROE üzerinde yaklaşık 0,48 birimlik ciddi bir artışa neden olmaktadır. Bu sonuç bankaların toplumsal içerikli sosyal sorumluluk projelerine daha fazla önem vermeleri gerektiğini gösterir. Yine bankaya özgü kontrol değişkenlerden personel sayısı (PS) ile borç-özsermaye oranının ROE üzerinde istatistiki olarak anlamlı ve negatif yönde etkili olduğu, banka büyüklüğü ile toplam borçların toplam aktiflere oranının ROE üzerinde istatistiki olarak anlamlı ve pozitif yönde etkili olduğu tespit edilmiştir. Beklendiği gibi makroekonomik değişkenlerden GSYİHBO ile ROE arasında da istatistiki olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Literatürde paydaş teorisine göre KSS ile finansal performans arasındaki ilişkiye dair teorik tahminlerin pozitif yönde olduğu Batae vd. (2021) tarafından açıklanmıştır. Bu doğrultuda araştırma sonuçları paydaş teorisine göre değerlendirildiğinde sonuçlar Tablo 16 verildiği gibidir.

Tablo 16: Araştırma Sonuçlarının Paydaş Teorisine Göre Değerlendirilmesi

Finansal Performans Göstergesi	Teori	Literatürde Paydaş Teorisine göre KSS ile FP İlişkisi	Araştırma Sonuçları	Paydaş Teorisini Destek Düzeyi
ROA	Paydaş Teorisi	Pozitif (+)	Negatif (-)	Desteklemedi
ROE	Paydaş Teorisi	Pozitif (+)	Negatif (-)	Desteklemedi
NIM	Paydaş Teorisi	Pozitif (+)	Pozitif (+)	Destekledi

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Literatürde var olan çalışmaların birçoğunda finansal olmayan işletmelere odaklanılmış ve bankalar üzerinde nispeten daha az çalışmaların yapılmış olmasından dolayı bu çalışma sonuçlarının literatüre katkı sağlayacağı beklenmektedir. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler açısından finansal sistemin ana aktörlerinden olan Bankacılık sektörünün ülke ekonomisi açısından çok önemli olması ve her geçen gün sektörün büyümesi ile birlikte sosyal sorumluluk projelerinin ön plana çıkması gibi nedenler bu çalışmanın önemini daha da artırmaktadır. Çalışma konusunun önemine binaen bundan sonra ki yapılacak olan çalışmalarda sonuçların daha genelleştirilebilmesi açısından, sonuçlar paydaş teorisi, kaynak tabanlı görüş ve ajans teorisi gibi teorilerle karşılaştırılarak incelenmesi önerilmektedir. Yine araştırma sonuçlarının evrensel olabilmesi açısından ekonomik gelişme düzeyi farklı ülke ve/veya bölgelerle karşılaştırılarak incelenmesi önerilmektedir. Benzer şekilde bankalarda kamu ve özel bankalar olarak, mevduat ve yatırım ve/veya kalkınma bankaları olarak da ayrı ayrı incelenmesi sonuçların güvenilirliği açısından önemli olacağından önerilmektedir. Her ne kadarda dirençli tahminci yöntemleri içerisinde en iyi sonucu veren dirençli tahminci Driscoll-Kraay tahmincisi olsa da, bundan sonraki yapılacak çalışmalarda statik panel tahmincileri ile birlikte dinamik panel tahmincilerinin de yapılarak karşılaştırılması önerilmektedir.

Araştırma sonuçları ekonomik ve politik çıkarımlar açısından değerlendirildiğinde, KSS ile ROA arasında negatif yönlü ilişkinin bulunması KSS puanındaki artışın daha düşük ROA'ya sahip olma eğiliminde olduğunu, ancak sonucun istatistiki olarak anlamlı olmadığını göstermektedir. KSS ile ROE arasında istatistiki olarak anlamlı ve negatif yönlü ilişkinin bulunması, KSS puanındaki artışın daha düşük ROE'ye sahip olma eğiliminde olduğunu göstermektedir. KSS ile ROA ve ROE arasındaki ilişkinin negatif yönde çıkmasında, bankaların sosyal sorumluluk faaliyetlerinden dolayı maliyetlere katlanıyor olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Bu durumda KSS kısa vadede bankaların mali yükünü artıracak ve bankaların finansal performansı üzerinde olumsuz bir etki yaratacaktır. Bu durumda kısa vadede bankaların ekonomik açıdan dezavantajlı konuma gelmelerine neden olacaktır. KSS ile NIM arasında pozitif ilişkinin olması da, bankaların KSS faaliyetlerinden doğan maliyetlerini müşterilerine yansıtmış olabileceği düşüncesini doğurmaktadır. Bu durumda bankaların KSS puanları yükseldikçe müşterilerinden almış oldukları NIM tutarları da yükselecektir.

Bankaların faaliyetlerini sürdürebilmeleri yalnızca kâra odaklı faaliyetlerde bulunmaları ile artık mümkün görünmemektedir. Özellikle 2008 mali krizinden sonra itibarını zedeleyen ve yine dünyada yaşanan dijitalleşme sonucu ortaya çıkan sanal paralar karşısında itibarını koruyabilmesi için toplumsal beklentilere cevap verebilecek sosyal meselelere gönüllü olarak duyarlı olması gerekmektedir. Çünkü paydaş baskıları, toplumun beklentileri ve banka yönetimi anlayışındaki değişim gibi nedenler bankaların sosyal içerikli projelere gönüllü olarak duyarlı olmalarını zorunlu hale getirmiştir. Sosyal sorumluluk projelerinin toplumda farkındalık yaratması rekabet edilebilir üstünlüğü soyut değerlere taşımaktadır (Baykara, 2014: 82). KSS faaliyetleri kısa vadede her ne kadar bankaların maliyetlerini yükselterek karlarını azaltacak olsa da, KSS maliyetlerinin uzun vadede karlılık yaratacağı unutulmamalıdır. Bundan dolayı ekonomi ve finans sektöründe Pazar paylarını korumak ve/veya artırmak isteyen bankaların karlılık düzeylerini etkileyebilecek KSS projeleri konusunda somut hedeflerle hareket etmeleri yönünde banka yöneticilerinin tedbirler almaları yerinde ve doğru olacaktır.

Gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda olduğu gibi Türkiye'de de finans sektörünü bankacılık sektörü domine etmektedir. Bundan dolayı finans sektöründe meydana gelen bir gelişme ve büyüme ülke ekonomisinin gelişmesine ve büyümesine neden olabileceğinden, finansal

sektörde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için bankacılık sektörüne öncelik verilmelidir. Bundan dolayı politika yapıcıların sosyal sorumluluk faaliyetleri kapsamında KSS'yi stratejik hedef noktasına oturtmuş bankaların daha fazla desteklenmesinin, KSS faaliyetleri konusunda tutucu olan bankaların da çeşitli eğitim ve faaliyetlerle bilinçlendirilmesi ve özendirilmesi noktasında projeler geliştirmesinin hem ekonomik kalkınma açısından hem de toplumsal fayda açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

KAYNAKÇA

- Ahamed, W. S. W., Almsafir, M. K., & Al-Smadi, A. W. (2014). Does Corporate Social Responsibility Lead to Improve in Firm Financial Performance? Evidence from Malaysia. *International Journal of Economics and Finance*, 6(3), 126-138.
- Akben, S. E. (2019). Corporate Social Responsibility and Financial Performance: The Moderating Role of Ownership Concentration in Turkey. *Sustainability*, 11, 1-10.
- Asfaw, Y. A., Gebreegziabher, A. H., & Aregawi, H. K. (2015). Examining the Relationship Between Corporate Social Responsibility and Financial Performance of Manufacturing Companies in Tigray Regional State, Ethiopia. *Ethiopian Journal of Business and Economics*, 5(2), 215-249.
- Barnett, M. L., & Salomon, R. M. (2012). Does it Pay to Be Really Good? Addressing the of the Relationship Between Social and Financial Performance. *Strategic Management Journal*, 33, 1304-1320.
- Batae, O. M., Dragomir, V. D., & Feleaga, L. (2021). The Relationship Between Environmental, Social, and Financial Performance in the Banking Sector: A European Study. *Journal of Cleaner Production*, 290, 1-21.
- Baykara, B. (2014). *Bankaların Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri Üstlenme Nedenleri ve Sosyal Sorumluluğun Kurumsal İtibarlardaki Rolü* [Yüksek Lisans Tezi]. Kadir Has Üniversitesi.
- Brammer, S., Brooks, C., & Pavelin, S. (2006). Corporate Social Performance and Stock Returns: UK Evidence from Disaggregate Measures. *Financial Management*, 97-116.
- Carroll, A. B. (1999). Corporate Social Responsibility. *Business & Society*, 38(3), 268-295.
- Devie, D., Liman, L. P., Tarigan, J., & Jie, F. (2020). Corporate Social Responsibility, Financial Performance and Risk in Indonesian Natural Resources Industry. *Social Responsibility Journal*, 16(1), 73-90.
- Dijken, F. (2007). Corporate Social Responsibility: Market Regulation and the Evidence. *Managerial Law*, 49(4), 141-184.
- Elouidani, A., & Zoubir, F. (2015). Corporate Social Responsibility and Financial Performance. *African J. Accounting, Auditing and Finance*, 4(1), 74-85.
- Fabac, R., Calopa, M. K., & Sestanj-Peric, T. (2016). Relationship Between CSR and Financial Performance - Companies within ZSE CROBEX10® Index. *Journal of Corporate Governance, Insurance, and Risk Management (JCGIRM)*, 3(1), 163-177.
- Fernandez, M. R. (2016). Social Responsibility and Financial Performance: The Role of Good Corporate Governance. *BRQ Business Research Quarterly*, 16(2), 137-151.
- Fourati, Y. M., & Dammak, M. (2021). Corporate Social Responsibility and Financial Performance: International Evidence of the Mediating Role of Reputation. *Corp Soc Responsib Environ Manag*, 1-11.
- Göçmen Yağcılar, G. & Kalaycı, Ş. (2020). Türk Bankacılık Sektöründe Net Faiz Marjının Mikro Belirleyicileri: Küresel Mali Krizin Etkileri. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(19), 7-34.

- Hafız, H. M. (2015). Corporate Social Responsibility and Financial Performance: An Empirical Study on Egyptian Banks. *Corporate Ownership & Control*, 12(2), 107-127.
- Hirigoyen, G., & Poulain-Rehm, T. (2015). Relationships Between Corporate Social Responsibility and Financial Performance: What is the Causality? *Journal of Business & Management*, 4(1), 18-43.
- Kabakcı, C. C., & Bilgin Sarı, E. (2019). Türk Bankacılık Sektöründe Finansal Performansın Tercih Seçim Endeksi (PSI) Yöntemiyle Analizi. *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 370-383.
- Kaur, N., & Singh, V. (2020). Empirically Examining the Impact of Corporate Social Responsibility on Financial Performance: Evidence from Indian Steel Industry. *Asian Journal of Accounting Research*, 6(2), 134-151.
- Kaya, U., & Yazan, Ö. (2017). Kurumsal Sosyal Sorumluluk – Kazanç Yönetimi ve Finansal Performans İlişkisi. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 17(51), 15-40.
- Kılıç, M. (2020). BIST Bilişim Sektöründeki Firmaların Ar-Ge Harcamalarının Finansal Performans Üzerindeki Etkisi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19. Uluslararası İşletmecilik Kongresi Özel Sayısı, 219-234.
- KPMG (2021, 11 Temmuz). *Sektörel Bakış-Bankacılık*. <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/tr/pdf/2019/12/sektorel-bakis-2020-bankacilik.pdf>
- Madorran, C., & Garcia, T. (2016). Corporate Social Responsibility and Financial Performance: The Spanish Case. *Revista de Administração de Empresas, São Paulo*, 56(1), 20-28.
- Maqbool, S., & Zameer, M. N. (2018). Corporate Social Responsibility and Financial Performance: An Empirical Analysis of Indian Banks. *Future Business Journal*, 4(1), 84-93.
- Myšková, R., & Hájek, P. (2019). Relationship Between Corporate Social Responsibility in Corporate Annual Reports and Financial Performance of the US Companies. *Journal of International Studies*, 12(1), 269-282.
- Özcan, M. (2021). Türk Bankacılık Sektörünün Finansal Performans Göstergeleri: BIST Mali Sektörü Üzerine Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 35(2), 389-406.
- Platonova, E., Asutay, M., Dixon, R., & Mohammad, S. (2018). The Impact of Corporate Social Responsibility Disclosure on Financial Performance: Evidence from the GCC Islamic Banking Sector. *J Bus Ethics*, 151, 451-471.
- Poroy Arsoy, A., Arabacı, Ö. & Çiftçioğlu, A. (2012). Corporate Social Responsibility and Financial Performance Relationship: The Case Of Turkey. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ocak, 159-176.
- Reis, Ş. G., Kılıç, Y., & Buğan, M. F. (2016). Banka Karlılığını Etkileyen Faktörler: Türkiye Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ekim, 21-36.
- Sanchez, P. E., Gonzalez, M. C., & Gazquez, J. D. P. (2017). Corporate Social Performance and Its Relation with Corporate Financial Performance: International Evidence in the Banking Industry. *Journal of Cleaner Production*, 162, 1102-1110.

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

- Sezal, L. (2020). 2018 Ağustos Krizinin Türk Bankacılık Sektörüne Etkisi. *Journal of Economics and Research*, 1(1), 17-32.
- Sharma, B., Sharma, A., Ali, & Dadhich, J. (2021). Corporate Social Responsibility and Financial Performance: Evidence from Manufacturing and Service Industry. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 10(3), 301-307.
- Taşkın, F. D. (2011). Türkiye’de Ticari Bankaların Performansını Etkileyen Faktörler. *Ege Akademik Bakış*, 11(2), 289-298.
- Türkiye Bankalar Birliği (2021, 10 Temmuz). *Banka ve Şube Sayıları*. <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/banka-bilgileri/banka-ve-subesayilari/70>
- Türkiye Bankalar Birliği (2021, 11 Temmuz). *Bankalarımız* https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7766/Bankalarimiz_2020.pdf
- Wood, D. J. (1991). Corporate Social Performance Revisited. *Academy of Management Review*, 16, 691-718.
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2018). *Panel Zaman Serileri Analizi: Stata Uygulamalı* (2. Baskı). İstanbul. Beta Yayıncılık.
- Zhou, G., Sun, Y., Luo, S., & Liao, J. (2021). Corporate Social Responsibility and Bank Financial Performance in China: The Moderating Role of Green Credit. *Energy Economics*, 97, 1-10.
- Zhu, O., Liu, J., & Lai, K. (2016). Corporate Social Responsibility Practices and Performance Improvement among Chinese National State-Owned Enterprises. *International Journal of Production Economics*, 171(3), 417-426.

EXTENDED ABSTRACT

The study aims to examine the effect of Banks' Corporate Social Responsibilities on their accounting-based financial performances within the scope of stakeholder theory.

In the study, the data obtained from the financial and annual reports of 10 banks that were traded in the BIST between 2010-2020. The estimation variables of the study are dividend payment ratio, personnel expense ratio, interest payment ratio, and public donation welfare ratio. The result variables of the study are return on assets (ROA), return on equity (ROE), and net interest margin (NIM). Bank-specific control variables; the number of personnel, bank size, debt ratio, and debt-equity ratio. The macroeconomic control variable is GDP. There are different calculation methods in the literature for "Dividend Payment Ratio" and it is one of the independent variables. The earnings method was used in this study. AHP (Analytical Hierarchy Process) method was used in the creation of the "General Corporate Social Responsibility" variable, which was developed by making use of the dimensions of Corporate Social Responsibility. The panel data analysis was used in the study because there is both a time effect and a cross-section effect in determining the impact of corporate social responsibility on financial performance in banks.

First of all, to prevent the spurious regression event, whether the variables are stationary or not was examined with the Im, Pesaran and Shin (IPS, 2003) test. Breusch-Pagan LM test and F statistics tests were applied to determine whether the classical regression model (Pooled EKK), fixed-effects regression model, or random-effects regression model should be used in the models established after the stationarity conditions of the series were met. According to the results of the F test, it was determined that the pooled model was more effective for models 1,3,4 and 6, and the fixed or random effects model was valid for models 2 and 5. Hausman test was applied to choose between fixed and random effects models. According to the Hausman test result, it was decided that the random effects estimator for model 2 was more effective, and the fixed effects estimator was consistent in model 5. There are some assumptions in both the pooled LCC model and the fixed and random effects models. These assumptions are; variable variance problem, autocorrelation problem and correlation problem between units. In the presence of these problems, resistant estimators can be used. In the study, since these problems exist for each model, the Driscoll-Kraay estimator, which is one of the resistant estimators, was preferred.

According to the analysis results, A negative (-0.006453) but not statistically significant ($p=0.846$) relationship was found between CSR and ROA, one of the financial performance indicators. A positive (0.028966) but not statistically significant ($p=0.562$) relationship was found between CSR and NIM, one of the financial performance indicators. It has been determined that there is a negative (-0.08556) and statistically significant ($p=0.094$) relationship between CSR and ROE, one of the financial performance indicators. While the personnel expense ratio and tax rate, which are among the CSR dimensions, have a statistically significant and negative effect on ROE, it has been determined that they have a positive and significant effect on the public welfare donation rate. In particular, 1% increase in the public welfare donation rate increases ROE by approximately 48%. According to this result, it can be said that banks should give more importance to social responsibility projects with social content to increase their financial performance more.

In recent years, corporate social responsibility (CSR) has started to attract great attention from both businesses and academia. The reason for this is that performance improvement is an important issue in determining whether to implement proactive management practices in terms of businesses (Zhu et al., 2016: 417). The fact that the banking sector, which is one of the main actors

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLE FİNANSAL PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

of the financial system, especially in developing countries such as Turkey, is very important for the country's economy and the sector grows day by day. Again, reasons such as social responsibility projects coming to the fore were the source of motivation for this study. However, due to the relatively few studies on corporate social responsibility on banks, the need for further research on the effect of CSR on the bank's financial performance has arisen. The aim of the study is to examine the effect of Banks' Corporate Social Responsibilities on their accounting-based financial performances within the scope of stakeholder theory.

According to the results of the analysis, a negative relationship was found between CSR and ROA, one of the financial performance indicators. These results are similar to Kaya and Yazan (2017), Elouidani and Zoubir (2015), Hafiz (2015) and Brammer et al. (2006) supported the results of the study. Also, a statistically significant and negative relationship was found between CSR and ROE, one of the financial performance indicators. This result supports the results of the studies of Elouidani and Zoubir (2015) and Hafiz (2015) existing in the literature. A positive (0.028966) but not statistically significant ($p=0.562$) relationship was found between CSR and NIM, one of the financial performance indicators. This result, which exists in the literature Fourati and Dammak (2021), Devie et al. (2020), Akben Selçuk (2019), Maqbool and Zameer (2018), Platonova et al. (2018) and Ahamed et al. (2014) supports the results of this study.

It is believed that the results of this study will contribute to the literature since most of the studies in the literature have focused on non-financial businesses and relatively few studies have been done on banks. The fact that the banking sector, which is one of the main actors of the financial system, especially in developing countries such as Turkey, is very important for the country's economy and the sector grows day by day. Again, reasons such as social responsibility projects coming to the fore further increase the importance of this study. Based on the importance of this study topic, it is recommended to compare the results with theories such as stakeholder theory, resource-based view, and agency theory in order to generalize the results in future studies. Furthermore, to ensure that the results of the research are universal, it is recommended that the level of economic development be compared with different countries and/or regions.